

Nr 408

Av herr Stefanson m. fl., om höjt anslag till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.

(Lika lydande med motion nr 492 i Andra kammaren)

Ett viktigt inslag i ungdomens yrkesutbildning utgör den verksamhet som bedrivs vid inbyggda företagsskolor och i form av lärlingsutbildning inom hantverksföretag, byggnadsbranschen m. fl. De företag, branschförbund och huvudorganisationer som är berörda av denna utbildning nedlägger sedan många år ett omfattande arbete på att utveckla dessa former av yrkesutbildning. Ansträngningarna har mött ett glädjande gensvar i form av ökat utnyttjande av dessa utbildningsresurser. Detta kan bl. a. utläsas av den takt vari lärlingsbidragen tages i anspråk. De 2 200 nya bidragsrum, som står till förfogande för dylik utbildning under innevarande budgetår, kommer enligt nu föreliggande statistik hos skolöverstyrelsen att vara helt disponerade före budgetårets utgång. Som överstyrelsen framhåller i årets anslagsäskanden har intresset för lärlingsutbildningen hos hantverksmästare under en följd av år varit i starkt ökande icke minst på grund av Sveriges hantverks- och industriorganisations verksamhet i syfte att stimulera till denna form av utbildning.

Som skolöverstyrelsen anmäler i sin anslagsframställning var redan i april 1965 det under budgetåret 1964/65 tillgängliga antalet bidragsrum disponerat, och »ansökningar som ännu ej behandlats beräknas avsevärt överskrida även det för budgetåret 1965/66 disponibla ökade antalet bidragsrum». Överstyrelsen föreslår därför inrättande av ytterligare 400 bidragsrum 1966/67. Överstyrelsen »finner det särskilt angeläget, att möjligheterna att stimulera byggnadsföretagen att anta lärlingar, icke minst från arbetsmarknadssynpunkt, ökas».

Enligt från skolöverstyrelsen inhämtade uppgifter hade den 14 januari 1966 1 430 ansökningar om statsbidrag för lärlingsutbildning hos hantverksmästare och i byggnadsföretag bifallits, därav 580 från byggnadsföretag. Till skolöverstyrelsen hade dessutom inkommit inte mindre än 2 266 ansökningar, som för närvarande befinner sig på remiss eller förberedes för avgörande inom överstyrelsen. Skulle samtliga ansökningar komma att bifallas, skulle således erfordras 3 696. Det är under alla förhållanden uppenbart, att det nu disponibla antalet bidragsrum, 2 200, helt kommer att tagas i anspråk och att ett stort antal ärenden får överföras till budgetåret 1966/67.

I sammanhanget bör också understrykas, att hänsyn inte nu har tagits till de ansökningar som inflyter efter den 14 januari.

Som ett belysande exempel på utvecklingen beträffande lärlingsutbildning kan nämnas, att arbetsmarknadsparterna inom rörledningsbranschen vid 1964 års avtalsuppgörelse träffade överenskommelse om införande av obligatorisk lärlingsutbildning fr. o. m. 1 april 1965. Inom rörledningsbranschens centrala yrkesnämnd har man räknat med att den avtalsmässiga regleringen av yrkesutbildningen skulle komma att medföra ett tillskott av cirka 800 lärlingar mot tidigare cirka 200—300 per år. Enligt yrkesnämndens nu tillgängliga statistik har mellan den 1 april 1965 och den 20 januari 1966 nyanställts 1 075 lärlingar. I de flesta fall söks statsbidrag för lärlingsutbildning samtidigt som anmälan om lärlingsanställning inges till yrkesnämnden.

Enligt vår bestämda uppfattning finns det all anledning för statsmakterna att stödja utvecklingen av yrkesutbildningen inom näringslivet, vilket inom detta område bäst kan ske genom en sådan anslagsbeviljning, att ungdomens vilja och intresse att erhålla en av arbetsmarknadsparterna godkänd yrkesutbildning kan tillgodoses utan restriktioner. Enligt vår mening bör Kungl. Maj:t erhålla bemyndigande att bestämma medelsramen för denna utbildningsform, vilket skulle ge skolöverstyrelsen möjlighet att varje år bevilja bidrag till lärlingsutbildningen i den omfattning som motsvarar den reella efterfrågan.

I likhet med skolöverstyrelsen föreslår vi för det nu förestående budgetåret 1966/67 en bidragsram av 2 600. Ökning av antalet bidrag med 400 erfordrar enligt skolöverstyrelsens beräkningar en uppräknig av anslaget med 265 000 kr.

Skolöverstyrelsen har i sin anslagsframställning begärt att statsbidraget skall höjas med i runt tal 30 %, vilket i det närmaste motsvarar den ökning av kostnaderna som hantverksmästare och byggnadsföretag fått vidkännas sedan 1958 på grund av bl. a. stegringen av lärlingslönerna. Med hänsyn till pågående utredning om yrkesutbildningen förklarar departementschefen sig icke vara beredd att nu ompröva statsbidragsgrunderna. Ställningstagandet kan respekteras, men vi vill likväl understryka att det av både principiella och praktiska skäl är motiverat att fortsättningsvis utforma statsbidragssystemet så att bidragen i rimlig utsträckning följer indexutvecklingen.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen, med bifall till skolöverstyrelsens förslag om inrättande av ytterligare 400 bidragsrum, måtte besluta att till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. anvisa ett förslagsanslag av 3 949 000 kr.

Stockholm den 26 januari 1966

Stig Stefanson

Holge Ottosson

T. W. Mattsson

Johan A. Olsson